

החליל פרק חמישי סוכה

נד.

עין משפט נר מצוה

ז' א מ"י פ"ח מהלכות כלי
המקדש ט"ו

מוסף רש"י

אפילו כרבנן. והאי און
צין, לאו דיעשה פסוקות כל
ק"ל אלא שלא יתעורר בימים
יומר ממנו (ערוכי י.).
ולאפוקי מדרכי יוחנן.
לדמר גבי ר"ה שנת
תשע תקיעות שלש על
מלכות ושלש של זכויות
ושלש של שפיות בתשע
שעות ששה שעה צ"ח
כל אחת ואחת ולא (שש).
ולא כלום משמע כלל
לא יפסקו (שש). תשע
תקיעות. מרובות נמי
קאמר (ד"ה ז'). דלא
חש לקימחא. למה חסוף
טוקן. אם טעם אס פסולת
(סוסי' ט"ז). למען סוף
טוקן ומולא מנין. כלומר
לדמיון (בימות טב.).

רבינו חננאל (המשך)

מתי"ר א' אליעזר בן יעקב,
ואשמעינן נמי דר' אחא
בר חיננא. ונדחו דברי ר'
ידיא. ופירק רבא אליבא
דריבא אחא ואמר, לפי שאין
תוקעין על מילוי המים
בשבת. פ"י שאין מילוי
המים בשבת. (דתינא)
[נתן] כמעשה בחול כו'
אלא שהיה מלא מערב
שבת חבית של זהב שאינה
מקדושת מן השילוח.
בשבת, אין שם תקיעה
על מילוי המים, ולא ועל
שער [התקיעות]. ולא על
השער התחתון (כו') [נהי]
ש"ן. ורשת אחרני
להבטיל ולהבדיל בין קדש
לחול. וכיון שבדלות הני
ש"ן, נשתירו כ"א דבכל
יום, וגי' דלגבי מכות, וגי'
למוספי שבת, וגי' למוספי
יום טוב הרי מ"ב, ובצרי
לנו טובא, לפיכך לא
היה [שבת] שבתוך החג
דהא לא משתכח בה מ"ח.
ומקשינן וכו' וליתני ראש
השנה שחל להיות בשבת,
דראש ג' מוספין. של
ראש השנה ושל שבת
ועל ראש חודש אדינן
כ"ז תקיעות. ג' לפתיחת
שערים וגי' לתמיד של
שחר וגי' לתמיד של
ערב, ומ"ח, וגי' וגי'
איתא לד' אחא ליתני
ראש השנה שחל בשבת
היו שם מ"ח. ופוקינן
איצטרך ליה ליתני ערב
שבת שבתוך החג היו
שם מ"ח. לאשמעינן ג'
לגבי מכות כו' אליעזר.
ואמרין א' הכי ליתני
הא הוא, ליתני ערב שבת
שבתוך החג לאשמעינן
ג' לגבי מכות ומתניתין
ר' אליעזר בן יעקב היא,
וליתני ראש השנה שחל
בשבת לאשמעינן הא דר'
אחא בר חיננא. ורדינן
אין הכי נמי, מיהו תנא
דחא ושיר אחרית. מאי
שייר דחא שיר, שייר
ערב הפסח נמי אית ביה
מ"ח תקיעות. כ"א שבכל
שבת ששלש שעות, וכל
שש שעות פסחים קורין
את הלל, ותוקעין ומריעין
ותוקעין. ואם גמרו את
הלל שונין אותו, ואם
שנו ועדיין לא נשלמה
שחיטת פסחים של כל
כה, מושלין את [ההלל],
נמצאו שתוקעין על כל כה
ט' תקיעות, כ"ז כחות כ"ז

מהו דתימא רבנן. ואין צין דקאמר שלא יפסק צין זה
לזה הפסקה מרובה כדי לגמור שלשמן כדרכי אצוה לדמר
בשליה ראש השנה (דף לז: וס) שהה כדי לגמור את כולה חזר
לראש ולאפוקי מדרכי יוחנן לדמר שמע תשע תקיעות בתשע שעות
ציוס יאל דשהה כדי לגמור את כולן
אינו חזר לראש קמ"ל דוקא לרבי יהודה
קאמר רב כהנה משום דתקיעה
ותרועה ותקיעה כולה אחת היא
ואפילו הפסקה מועטת פחות מכדי
לגמור שלשמן לא יפסק אלא כדי
נשימה דהפסקה צריך כדאמר בשליה
ר"ה (סז) ותקעתם תרועה תקיעה
צפני עלמה ותרועה צפ"ע אצל
לרבנן לא חישינן אי מפסיק טובא
והשחא לעיני תקיעות לא נפקא לן
מיניה מידי לרבי יהודה צפולגמח
דר' אבהו ור' יוחנן וכי פליגי אליבא
דרבנן ולענין מיילי טובא צבלל
וצמגילה וצק"ש וצתפלה:

שייר ערב הפסח. שיש צשיטת
הפסח עשרים ושבע
תקיעות שהפסח נשחט בשלש כחות
כה אחר כה כדתן צתמיד נשחט
(פסחים דף סד). וכל כה קוראה את
הלל שלש פעמים שהיו פסחיהן מרובין
(ה) והס פעמים הלל צשיטתן ולא היו
מספיקין לשחוט פסחיהם כל כה וכה
עד שיקראוהו ג' פעמים ואף על גב
דמנן ואף על פי שלא שלשו מימיהן
היינו לא גמרו פעם שלישיה אצל
מיחו אין כה שלא היתה גומרמו שמי
פעמים ומתחלת צו פעם שלישיה ואין
חסר מן התקיעות כלום צבתחלת
קריאה תוקעין וצכל קריאה שלש
תקיעות כן פירש צקונטרס ואין
הלשון משמע כן דתנן התם קראו
את ההלל אס גמרו שנו ואס שנו
שלשו אף על פי שלא שלשו מימיהן
משמע שאפילו כה ראשונה לא התחילה
פעם שלישיה מעולם ועוד משמע
צבראשי פרקים היו תוקעין כדאשחזקו
צסוף מסכת תמיד גבי שיר של תמיד
דצרו הלויס צשיר הגיעו לפרק תקעו
והשתחוו העם על כל פרק תקיעה
ועל כל תקיעה השתחוואה ושי פרקים
יש צבלל מדר' יהודה לדמר מימיהם
של כה שלישיה לא הגיעה לומר
אהצתי משמע דאצתי הוא תחילת
הפרק והודו נמי תחילת הפרק
כדאמרין פירק לולב הגזול (לעיל דף
לח: וס) מכאן שצמזוה לענות צבראשי
פרקים והס היו תוקעין צבתחלת
א

ההלל שלש תקיעות כדתן פרק תמיד נשחט (פסחים דף סד).
נעלו דלתות העזרה תקעו והריעו ותקעו וכן לכל פרק ופרק
נמצא להלל אחד תשע תקיעות וכן לכל כה וכה ואין לך כה
שלא היתה גומרת הלל אחד לרבנן נמצא לשלשה כחות שלשה
הללות וכהן כ"ז תקיעות אפילו כשלא היו שונות את ההלל כלל
וכשהיו שונות נפשי תקיעות טובא אלא הני דפסיקי ליה קאמר
דשייר והא דתנן אין מוסיפין על מ"ח הוה מני לאקשווי וזמנין
דמוסיפין כגון היכא דשונות את ההלל אצל צללו הכי פרכינן
עלה מערב הפסח שחל להיות צצבת דנפשי לרבי יהודה ולרבנן
ומשני כיון דליתיה בכל שנה לא קא חשיב ומה שפירש צקונטרס
שהכח קוראה את הלל לא היתה הכח קוראה אלא הלויס קוראים
וכן איתא צמוספתח דפסחים הלויס היו עומדים על דוכן ואומרים
את ההלל צשיר א' גמרו שנו ואס שנו שלשו ואע"פ שלא שלשו
מימיהם א"ר יהודה מימיהם של כה שלישיה לא הגיעה לומר
אהצתי כלומר לא הגיעו הלויס לומר אהצתי צשיטת פסחיהן:
א

מהו דתימא רבנן היא. ויכול להפסיק צינתיס הפסקה מועטת
ומאי אין צין דקאמר שלא ימתין המנהג מרובה לאפוקי מדרכי
יוחנן: **השע תקיעות.** האמורות צראש השנה מן המורה שלש
למלכות תקיעה תרועה תקיעה ושלש לזכויות ושלש לשפיות
כדאמרין צראש השנה (דף לז:). והאי
דעדינן טפי משום ספיקא דתרועה
הוא דלא ידעינן אי גנוחי הוא אי ילולי
הוא: ולא כלום. משמע דאפילו
הפסקה מועטת ליתא: אינו אומר על
גבי מוצא. שהיו תוקעין לגבי המוצא:
ה"ג לגבי המוצא למה לי דתקע הא
תקע ליה למילוי המים. כל תקיעות
הללו של שער העליון והמתחון ושער
המים משום מילוי המים הוא הלך
לערבה למה לי תקיעה הא כל הני
תקיעות דמוספין) צחא אינן אלא משום
ושאצתם מיסן צששון הלך הואיל
וגמריי חשבון התקיעות צחא שניס
עשר למעלה העשירית עדיף למיעבד
דמוכחא מילתא שהן משום מילוי המים
שמוקע לכוין על דבר המילוי כסדר
ומעלה עשירית משום דמוקוס מסויס
צעלמא הוא לידע היכן תוקעין אותם.
ואני שמעתי שלש לגבי מוצא כשמוליכין
את המים למוצא וה"ג לגבי מוצא
למה לי דתקע הא תקע ליה צשעת
נסוך המים ט' לתמיד של שחר
צשעת נסכים היו שאין אומרים שיר
אלא על היין וקשיא לי א"כ נפישן
לכו תקיעות דהא איכא הני דתנן
גבי זקיפת ערבה או שמא זקיפת
ערבה צנת שמוליכין אלא למה למוצא
היא: שאין ס"ל וליפטו. הלל וצני
אחין צחזוורתו: **הכל לפי המוספין**
תוקעין. מפרש ואזיל לה: הוא הני
לה. רבי אחא דתני לה הוא אמר לה:
לומר שתוקעין כו'. הוא היה מפרש
לה דמאי הכל לפי המוספין דקאמרין
שתוקעין על כל מוסף ומוסף יוס שיש
צו שתי קדושות כגון צנת ויוס טוב
וצריך שני מוספין תוקעין לכל מוסף
שאומרים למוסף צנת שיר של צנת
ותוקעין תשע תקיעות לשלשה פרקים
ולמוסף יו"ט שיר של יוס טוב ותוקעין
ט' תקיעות: **ואס איסא.** דתוקעין
על כל מוסף ליתני צנת צבתוך החג:
שאין תוקעין לפתיחה שערים צצבת.
שאניה לנלווא תקיעות של צקרבן
דכתיבי צברא ותקעתם צחזוורתו
על עולותיכם אצל הני קסימנא וינהו
שישמעו ויצאו למעמדס ולדוכנס ולא
דחו צנת הלך הדך היו להו מ"ח:

ואילו (אמרן) ולא
כלום. הוה אמרין לאפוקי
מדרכי יוחנן דאמר ששע
ט' תקיעות בטי שעות
יצא, בא רב כהנא לומר
שאם ריחף הרבה בימים
לא יצא. לפיכך פירש ולא
כלום. להודיע דהכי כפירא
ליה דכחלוהו חזא חשיבין,
כו' בתנא. ומתני' ערב
שבת שבתוך החג היו כו'
אמרין מתני' ר' אליעזר בן
יעקב היא, מדלא (אומר)
[אמרין] למעלה העשירית,
(דתינא) ר' אליעזר בן
יעקב אומר ג' לגבי
מכות כו'. פי' המצריך
ג' למעלה העשירית, אינו
מצריך כלום לגבי מכות,
המצריך ג' לגבי מכות
הוא ר' אליעזר בן יעקב,
אינו מצריך כלום למעלה
העשירית. כי אחא רב
אחא בר חיננא מדריבא,
אחא ואיתיה מותבתא בידיה
דקתיי בה הכל לפי
המוספין. ופירשה הוא
בעצמו, שתוקעין על כל
מוסף ומוסף (ט') תקיעות
בפני עצמן, ומקשינן עליה
והא שבת שבתוך החג,
דאיכא מוסף דחג ומוסף
דשבת, וצ"ג דמוספין מן
מ"ח ג' להבטיל העם
מן המלאכה (כו') [וגין]
להבדיל בין קודש לעיל
שאין תוקעין בתוך שבת,
ונשתירו מ"ב, וטי' למוסף
של שבת הרי נ"א, ליתני
במתני' שבת שבתוך החג
היו שם מ"ח תקיעות.
ופירק ר' ידיא, אין תוקעין
על פתיחת שערים בשבת,
הרי ט' פי' ג' להבטיל
ג' להבדיל ג' לפתיחת
שערים, אפיק הללו עייל
של מוסף של שבת,
מכל מקום מ"ח הויין.
ובא רבא ואמר מאן האי
דלא חייש לקמתיה, שלא
שימש כל צרכו ולא ידע
שמורה זו, ואתי פרוקי
לן. לא חזי דמתני' בכל
יום נתן, ואפי' בשבת.
ועוד טוף טוף כי מדלית
ג' להבטיל את העם וג'
להבדיל בין קודש לעיל
שערים, ועייל' ט' למוסף
של שבת, הויין להו מ"ח,
ואי איתא לדר' אחא בר חיננא ליתני (ערב) שבת שבתוך החג היו שם מ"ח, ואשמעינן

מאן הא. דתריין הכי: **דלא חש לקימחא.** טוקן ומולא סוקיין ואינו
חושש כלומר מרצה דברים שאינם: **חדא דמתי"ר** טן צכל יוס.
היו שם אחת ועשרים ומני פתיחת שערים צבהדיהו ואס אינס
צצבת נמצא שפותחין מאחת ועשרים: **ועוד אי נמי כי הדדי**
גינהו. כלומר אפי' לצדדין שאין תוקעין לפתיחת שערים צצבת
והו להו נמי צצבת צבתוך החג מ"ח כהווי ארבעים ושמונה
צע"ש צבתוך החג ליתני צנת צבתוך החג דהא הוה ליה למיתני
ולמיצבק ע"ש: **דהא שמעינן מינה תרסי שמעא מינה דרבי אליעזר**
צן יעקב. דאין תוקעין למעלה העשירית אלא על גבי המוצא
כדקאמר לכו ואזיל ושמעינן מיניה דרבי אחא דתוקעין על כל
מוסף דאזיל שלשה להצדיל וג' להצטיל אשמעינן צרישא ואמאי
צצקה ותנא ע"ש ולא אשמעינן מילתא חתמא אלא דרבי אליעזר
צן יעקב צחודה: **לפי שאין תוקעין למילוי המים צצבת.** צצבת
נחמללו מערב צנת כדתן צברק לולב וערבה (לעיל דף לח:). אלא
שהיה ממלא מערב צנת: **וצלוי להו טובא.** כל הנוספות צחא
דשער עליון ותחתון ושער המים ולגבי מוצא וצצרי להו נמי
להצטיל ולהצדיל דערב צנת ואיכא טובא: **וליתני ר"ה כו'.** לרבי
ליתני צצבת היו שם מ"ח כ"א שבכל יום וכ"ז של שלשה מוספין:
דרבי אליעזר צן יעקב. דמני להו ולא חשיב דלמעלה העשירית:

(א) [תוספתא ר"ה פ"ב
היי"ץ ערכין י. ר"ה לז:
(ב) [תוספתא פ"ד ה"א],
(ג) [תנן ט"ז, ד' (א) פסחים
פד. יומא מו. יבמות מנ.].
(ד) [תענית יג. די. יבמות
כא: עג. פד: מנחות
מא. קדושין טז. מ. טז
לח: סוטה טז. צ"ק י.
טו. מג: סב: מכות כ"א:].
(ו) צ"ל דמוספין. רש"י,
(ז) [לעיל מה].]

תורה אור השלם

1. ובי אהרן הבהנים
יתקעו בחוצרות והיו
לכם לזקת עולם
לדרתיכם: במדבר י ח
2. וביום שמתקבתם
הבמזעדיכם ובראשי
החודשים ותקעתם
בחוצרות על עולותיכם
ועל זבחי שלמיכם והיו
לכם לזקרון לפני
אלהיכם: אני ה'
אלהיכם: במדבר י י

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שיר וכו'
פסחין מרובים והיו
טעוים:

רבינו חננאל

ואילו (אמרן) ולא
כלום. הוה אמרין לאפוקי
מדרכי יוחנן דאמר ששע
ט' תקיעות בטי שעות
יצא, בא רב כהנא לומר
שאם ריחף הרבה בימים
לא יצא. לפיכך פירש ולא
כלום. להודיע דהכי כפירא
ליה דכחלוהו חזא חשיבין,
כו' בתנא. ומתני' ערב
שבת שבתוך החג היו כו'
אמרין מתני' ר' אליעזר בן
יעקב היא, מדלא (אומר)
[אמרין] למעלה העשירית,
(דתינא) ר' אליעזר בן
יעקב אומר ג' לגבי
מכות כו'. פי' המצריך
ג' למעלה העשירית, אינו
מצריך כלום לגבי מכות,
המצריך ג' לגבי מכות
הוא ר' אליעזר בן יעקב,
אינו מצריך כלום למעלה
העשירית. כי אחא רב
אחא בר חיננא מדריבא,
אחא ואיתיה מותבתא בידיה
דקתיי בה הכל לפי
המוספין. ופירשה הוא
בעצמו, שתוקעין על כל
מוסף ומוסף (ט') תקיעות
בפני עצמן, ומקשינן עליה
והא שבת שבתוך החג,
דאיכא מוסף דחג ומוסף
דשבת, וצ"ג דמוספין מן
מ"ח ג' להבטיל העם
מן המלאכה (כו') [וגין]
להבדיל בין קודש לעיל
שאין תוקעין בתוך שבת,
ונשתירו מ"ב, וטי' למוסף
של שבת הרי נ"א, ליתני
במתני' שבת שבתוך החג
היו שם מ"ח תקיעות.
ופירק ר' ידיא, אין תוקעין
על פתיחת שערים בשבת,
הרי ט' פי' ג' להבטיל
ג' להבדיל ג' לפתיחת
שערים, אפיק הללו עייל
של מוסף של שבת,
מכל מקום מ"ח הויין.
ובא רבא ואמר מאן האי
דלא חייש לקמתיה, שלא
שימש כל צרכו ולא ידע
שמורה זו, ואתי פרוקי
לן. לא חזי דמתני' בכל
יום נתן, ואפי' בשבת.
ועוד טוף טוף כי מדלית
ג' להבטיל את העם וג'
להבדיל בין קודש לעיל
שערים, ועייל' ט' למוסף
של שבת, הויין להו מ"ח,
ואי איתא לדר' אחא בר חיננא ליתני (ערב) שבת שבתוך החג היו שם מ"ח, ואשמעינן